

ERENDİZ ATASÜ

İNCİR AĞACININ
ÖLÜMÜ

ERENDİZ ATASÜ
İNCİR AĞACININ
ÖLÜMÜ

Can Çağdaş

İncir Ağacının Ölümü, Erendiz Atasü

© 2022, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Everest Yayınları, 2008

Can Yayınları'nda 1. basım: Eylül 2022, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 300 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak tasarımı: Aslıhan Tanyas

Baskı ve cilt: Meteksan Matbaacılık ve Teknik San. Tic. A.Ş.

Beytepe Köy Yolu No: 3

Bilkent-Çankaya / Ankara

Matbaa Sertifika No: 46519

ISBN 978-975-07-5803-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750758034

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

ERENDİZ ATASÜ
İNCİR AĞACININ
ÖLÜMÜ

ÖYKÜ

♥can

Erendiz Atasü'nün Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Bir Yaşadönümü Rüyası, 2002

Kadınlar da Vardır, 2004

Dün ve Ferda, 2013

Gençliğin O Yakıcı Mevsimi, 2014

Kızıl Kale, 2015

Benim Yazarlarım, 2015

Onunla Güzeldim - Uçu, 2015

Saldırganı Hoş Tutmak, 2015

Baharat Ülkesi'nin Hazin Tarihi, 2016

Dağın Öteki Yüzü, 2016

Kadınlığım, Yazarlığım, Yurdum, 2017

Uy Karadeniz Uy... (Lanetliler), 2017

Şairin Ölümü, 2019

Türk Romanında Bir Gezinti, 2019

Bir Başka Düğün Gecesi, 2021

ERENDİZ ATASÜ, 1947'de Ankara'da doğdu. 1968'de Ankara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi'nden mezun oldu. Aynı fakültede uzun yıllar öğretim üyesi olarak çalıştıktan sonra 1997'de farmakognozi profesörlüğünden emekliye ayrıldı. Öyküleri 1981'den bu yana, *Sanat Edebiyat'81*, *Düşün*, *Çağdaş Türk Dili*, *Varlık*; deneme, inceleme ve makaleleri *Saçak*, *Çağdaş Türk Dili*, *Cumhuriyet Kitap*, *Radikal Kitap*, *Varlık*, *Papirüs* gibi dergiler ile *Cumhuriyet* ve *Aydınlık* gazetelerinde yayımlandı ve yayımlanmaktadır. *Dağın Öteki Yüzü* adlı romanı İngilizceye (2000) ve Almancaya (2018), *Lanetliler* Almancaya (2004), *Bir Yaşadönümü Rüyası* Yunancaya (2005) ve İngilizceye (2013) çevrilip yayımlandı. Bazı öyküleri İngiltere, ABD, Fransa, Almanya, Hollanda, İsviçre, İtalya, Çekya ve Hırvatistan'da yayımlanan öykü antolojilerinde yer aldı. Eserleri: *Kadınlar da Vardır* (1983, Akademi Kitabevi Öykü Birincilik Ödülü), *Lanetliler* (1985), *Dullara Yas Yakışır* (1988), *Onunla Güzeldim* (1990), *Dağın Öteki Yüzü* (1996, Orhan Kemal Roman Ödülü), *Taş Üstüne Gül Oyması* (1997, Yunus Nadi Öykü Ödülü; 1998, Haldun Taner Öykü Ödülü), *Uçu* (1998), *Gençliğin O Yakıcı Mevsimi* (1999), *Benim Yazarlarım* (2000), *Kadınlığım*, *Yazarlığım*, *Yurdum* (2001), *Bir Yaşadönümü Rüyası* (2002), *İmgelerin İzi* (2003), *Kavram ve Slogan* (2004), *Açık Oturumlar Çağı* (2006), *İncir Ağacının Ölümü* (2008), *Düşünce Sefaletinin Kıskaçında* (2008), *Bilinçle Beden Arasındaki Uzaklık* (2009), *Hayatın En Mutlu Anı* (2010, Dünya Kitap Yılın Telif Kitabı Ödülü; 2011, Yunus Nadi Öykü Ödülü), *Güneş Saygılı'nın Gerçek Yaşamı* (2011), *Yıllar Geçerken Hayat ve Roman* (2013), *Dün ve Ferda* (2013), *Kızıl Kale* (2015, Türkan Saylan Sanat Ödülü), *Saldırganı Hoş Tutmak* (2015), *Baharat Ülkesi'nin Hazin Tarihi* (2016), *Şairin Ölümü* (2019), *Türk Romanında Bir Gezinti* (2019), *Yurdum Gurbet Olmasın* (2019).

İçindekiler

GÜLÜNESİ ÖYKÜLER

İncir Ağacının Ölümü Üzerine Tuhaf Bir Soruşturma	13
Kapıcı Zebercet'in Önlenemeyen Yükselişi	35

BURUK ÖYKÜLER

Beyaz Fil	51
Operada Bir Gece	69
Aynı Şarkı	83

KARANLIK ÖYKÜLER

Sır	95
Hayat Bir Rüyadır	107
Özlemek	115
Torun	131
Kayma	139
Yeryüzü Mutluluğu	167

Gölünesi Öyküler

İNCİR AĞACININ ÖLÜMÜ ÜZERİNE TUHAF BİR SORUŞTURMA

Yer ve Zaman:

21. yüzyıl başı, bir deniz kıyısı

Toprağın Tanıklığı:

Gün doğmadan üstümde dolaşmaya başlarlar. Tetikte ve usuldur adımları, her zamankine benzemez. Birbirlerini kollarlar, görünmek istemezler. Ben onları beslerim, onlar orama burama zehir akıtırlar. Bakmam kusurlarına, güler geçerim, koynumda kaybolacakları günü beklerim.

Rüzgârın Tanıklığı:

Saçlarını karıştırırken, açık pencerelerden, balkon kapılarından girer çıkarken sözler takılır kanatlarımla uçlarına, girdabımda yuvarlanan, uğuldayan, kaybolan sözler. Ben ki rüzgârım, yatıştır yatıştır kabarıyorum, ben ki kayaları oyar, kuleleri devirir, bir çocuğun yüzünü okşarım, şaşar kalırım hep aynı telden çalan bu sözlere! Bozkırın geniş ufku atalarına orman dar gelmiştir de ondan mıdır... O yüzden mi bitkilerden hoşlanmazlar?

Engine uzanmış ipince iki kol arasındaki kucak gi-
biydi koy. Eskiden yabancı zeytinlikler, fundalıklarla örtü-
lüydü sırtlar. Sonra insanlar geldi, tuhaf insanlar...

Nuran ve Fikret mütevazı birikimleriyle, sahil site-
lerinden birinde, küçük bir ev satın almışlardı. Oğulları
yetişmiş, kendi düzenini kurmuş, çalışma hayatının çet-
refil ilişkilerinden bezen karıkoca, altmışa merdiven da-
yayınca emekliye ayrılmış, yılın büyük bölümünü Ege
kıyısında, zeytinliklerle çevrili bu deniz beldesinde ge-
çirme hayaline kapılmışlardı.

Nuran ve Fikret, iyi kişi, iyi yurttaş olmak üzere ye-
tiştirilmiş insanlardandı. “İyi” olmak ve öyle kalabilmek,
çoğu kez kendini sınırlamayı gerektirdiğinden, saygılı
davranmak kişiliklerinin temel özelliği idi. Çatışmaların
örtük yaşandığı, görünüşteki uyumun bozulmadığı ev-
lerde büyümüşler, bu hayat tarzını ciddiye almışlardı.
Evlilikleri de aynen böyle yaşanıyor. Gençliklerinde
birbirlerine yönelmeleri de aynı sebeptendi. Kişi nasıl
kendi benzerini, neredeyse hayvansal bir sezgiyle, eliyle
koymuş gibi bulursa, onlar da yalan dolan ve riyanın kol
gezdiği bir ortamda, birbirleriyle yaklaşmışlardı.
İkiyüzlülükten, hizipçilikten nefret ediyorlardı; dürüst
kavgalara açıkça katılmaksa onları ürkütüyordu. Hep çe-
kimsediler. Böylece, sahte dostlukların paravanı ardın-
da, düşmanlıkların birbirine habire dış bilemediği işyerle-
rinde ne uzayıp ne kısalarak emeklilik çağını, uyumsuz-
lukları örtbas etmenin de bir tür ikiyüzlülük olduğunu
akıllarına getirmeden evliliklerinin otuzuncu yılını idrak
etmişlerdi. Yaşam enerjileri içlerinde tutuklu.

Huzur istediklerini sanıyorlardı ama hasretini çek-
tikleri heyecandı. Mevcut kişilikleri köklü bir değişim
geçirmedikçe özlemlerine kavuşmanın olanaksızlığını,
değişim içinse vaktin geç olduğunu sessiz bir farkındalık-

la kabulleniyorlardı. Aralarında hiç değinmedikleri bir konuydu bu. Yazlık ev satın almaktansa, yolculuklara çıkmak, kendileri için belki daha hayırlıydı ama, sahip olmanın çekiciliğine karşı koyamamışlardı.

Yeni mülkleriyle baş başa kalınca, başkalarını üz-
mekten çekinen iyi yürekli insanlar için en uygun çö-
zümde karar kılma basiretini gösterebildiler, kasıkların-
dan gırtlaklarına kadar birikmiş yaşama hasretini fiziksel
enerjiye dönüştürüp kendilerini bahçe işlerine verdiler.
Ne demişti koca Konfüçyüs, “Bir hafta mutlu olmak isti-
yorsan yolculuğa çık, bir yıl mutlu olmak istiyorsan ev-
len, ömür boyu mutluluk için bahçıvan ol!”

Gerçekten de gövdede kullanılmadan kalmış ener-
jiyi beden kaslarında çürüyüp kötücülleşmeden topra-
ğa akıtmak, toprakta yeşeren taze hayatın günbegün
gövermesini izlemek, bambaşka bir dingin neşe sunu-
yordu insana. Karıkoca yaşamlarının en doygun dö-
nemlerindeydiler. Bu arada emek verilen bir bitkinin,
özene rağmen kurumması, bir yakının yitimi kadar keder
verebiliyordu. Ama nasılsa bir çiçek solarken üç-beş ta-
nesi açıyor, terazinin ibresi çoğu kez yaşamdan yana
eğiliyordu.

Komşuların çoğu da, tıpkı Nuran ve Fikret gibi ma-
cera duygusunun açıklığını doğru dürüst doyurmadan
yaşlılığa yönelmiş kimselerdi. Kişinin hep kendi haklılı-
ğına inandığı evlerde büyümüşlerdi. İsteklerini sorgula-
mamak ama kurallara karşı çıkacak cesareti de bir türlü
toplayamamak, onları gizlide yasak çiğneyip, herkesin
önünde kural savunuculuğuna soyunma kısırdöngüsüne
tıkmişti. İlk bakışta, saklıda süren ikinci yaşamlarını fark
etmek, pek mümkün değildi.

Bu durumun tek ayrık örneği, oldubittilerle yüksel-
dikleri ve emeksiz kazandıklarını gene oldubittilerle yitir-

dikleri kuşkusunu uyandıran Üftade Hanım ve oğullarıydı. Altlarında lüks arabalarıyla gelip giden –ellerinde bir bu arabalar ve bu yazlık konut kalmıştı– argolu, küfürlü konuşan, ne işle meşgul oldukları belirsiz bu oğullar –bir kardeşin vergi borcunu ödeyemediği için Amerika’ya kaçtığı söyleniyordu– sitenin pek iftihar ettiği *nezih* görünümü biraz zedelemekteydi. Gene de kimse onların saygınlığına gölge düşürmekten yana değildi. Üftade Hanım, sürekli *ortadirekten* bir aile olduklarını vurguluyordu; evinin duvarında *ortadirek* teriminin mucidi merhum bir devlet büyüğünün oğullardan birine imzaladığı fotoğrafı asılıydı.

Nuran ve Fikret, yazlığa bir gelişlerinde kötü bir sürprizle karşılaştılar. Duvar komşuları Üftade Hanım, balkonlarının önüne azman bir incir ağacı dikmiş, kendisi de ağacın gölgesine kurulup oturmuştu.

Karıkoca, tüm manzaralarını fütursuzca perdeleyen bu oldubitti karşısında ne yapacaklarını şaşırıyorlardı. Nazik ama kararlı bir duruşla ağacın yerini değiştirmesini istediler Üftade Hanım’dan. Yaşlı kadın, yaşından umulmayacak şen şakrak ve yüksek perdeden sesiyle, inciri kimin diktiğini bilmediğini, bir bitkiye asla zarar veremeyeceğini, ağacın kılına bile dokunmayacağını söyleyince daha çok şaşırıyorlardı.

“Site yönetimine bildiririz,” dedi Fikret.

Yurttaşlık kurallarının işleyeceğini düşünüyordu. Karıkoca, tüm kurumlarda işlerin savsaklanmasına alışkindiler ama bu derecesini, şikâyetçiyken sanık durumuna düşmeyi beklememişlerdi... Üftade Hanım’ı ağacı dikerken görmüş müydüler? Ağaç sitenin ortak arazisindeydi, böyle bir bitkiye ne hakla müdahale ediyorlardı. Pek nadir sinirlenen Fikret, “Ortak araziye bu kadın müdahale ederken, usulsüz olarak evimin manzarasını yok ederken, siz neredeydiniz?” diye çıkıştı site sorumlusu-

na, enikonu öfkelenmişti. “İncirin gölgesinden de meyvesinden de yararlanan o! Elbette ağacı o dikti!”

“Kimseyi delilsiz suçlamayalım,” dedi sorumlu. “Sözlerinize dikkat edin. Hakaret ediyorsunuz. Üftade Hanım’a herhalde siz bir kötülük yaptınız ki başınıza taş düşse ondan biliyorsunuz. Allah bilir ne yaptınız!”

Hırgürden ödü kopan Nuran, kocasını çekiştire çekiştire oradan uzaklaştırdı.

“Aman Fikret, boş ver canım, manzaramız da olmayıversin, deniz havası alıyoruz ya!” diyerek onu yatıştır-maya çalıştı. “Baksana az daha üstlerine gitsek, iftiraya uğrayacağız.”

Karıkoca, çaresiz, durumu sineye çektiler. Site yönetimi Üftade Hanım’ın oğullarından mı ürküyordu, yoksa ufak tefek rüşvetlerle oğullar için mi çalışıyordu? Karıkoca abartılı ihtimallere kapı aralayan bu tatsız soruları zihinlerinden attılar. Komşuların hepsine karşı kibar ama mesafeli bir duruş benimsemişlerdi. Öfkelerini bacak ve kol kaslarının enerjisine dönüştürüp kendilerini büsbütün bahçe işlerine adadılar. Yüzmeye gittikleri kısa sürelerin dışında sabahtan akşama dek, bahçelerinde iki büküm çalışıp durdular, toprağı çapaladılar, hayırsız otları ayıkladılar, sarmaşıkları, gülleri budadılar, çimleri biçtiler. Kendilerine ait küçücük bir dünya, daha doğrusu küçük bir cennet yaratmışlardı, mis kokulu, rengârenk. Begonviller çağıldıyor, yaseminler buram buram tütüyor, güller yedi renkte açıyordu. Bir gören dönüp dönüp bakıyordu bahçeye; herkesin içi açılıyordu.

Diğer komşuları Sündüz Hanım ve *Resmî Gizli Bilgiler ve Belgeler Dairesi*’nden emekli olduğu rivayet edilen eşi Hikmettin Bey de evlerine ve bahçelerine pek düşküdüler. Küçük bir tapınaktı, yazlık konut onlar için. Her sene evin bir yanını, ibadet coşkusuyla –onarım iste-

Türk edebiyatının en verimli ve tartışma yaratan yazarlarından biri olan Erendiz Atasü, ilk baskısı 2008 yılında yapılan öykü derlemesi *İncir Ağacının Ölümü*'nde hem toplumsal konuları hem de bireysel çatışma ve çıkmazları konu ediniyor.

Sosyal taşlamaya dahil edilebilecek kimi öykülerinde orta sınıfın dar kalıplara hapsedilmiş dünyasını; mülkiyetçilik, kıskançlık ve aymazlık üzerine kurulu davranışlarını yer yer mizahi bir üslupla ortaya seriyor. Kimi öykülerinde de, sade üslubuna karşın derinlere nüfuz eden gözlem gücüyle gündelik sıkıntıları, kadınlık sorunlarını, aşk ilişkilerini, yalnızlığı, aile üyeleri arasında kuşaklara yayılan çatışma ve yakınlaşmaları ele alıyor.

#ortasınıf #kıskançlık #aile #toplamsalcinsiyet #yalnızlık #mülkiyetçilik

 can

 canyayinlari.com | | | | canyayinlari

Öykü

ISBN 978-975-07-5503-4

9 789750 758034